

Jaarverslag

SEKSUELE GEZONDHEID 2019

Gelderland-Zuid

Inhoud

Voorwoord 3

Inleiding 4

Vorm geven aan samenwerking 5

Doorgaande lijn in seksuele opvoeding 6

Alle zorg op 1 plek na seksueel geweld 8

Ondersteuning van kwetsbare zwangeren 10

Gespecialiseerde soa-zorg voor homomannen 12

Oog voor kwetsbare mensen 14

Seksuele voorlichting nieuwkomers 15

Meldpunt voor sekswerkers 16

Acceptatie van LHBTI-jongeren 17

Sense-spreekuur ROC-scholieren 18

PrEP-zorg voor MSM 19

Resultaten 20

Voorwoord

Seks is iets wat prettig, vrijwillig en veilig moet zijn. Zo staat het ook in het Nationaal Actieplan soa, hiv en seksuele gezondheid 2017-2022 van het RIVM. De preventieaanpak die hierin wordt voorgelegd, is positief. Gericht op een gezonde seksuele beleving, waarbij mensen verstandige keuzes maken. Als GGD helpen wij mensen om die verstandige keuzes te maken. Met informatie, voorlichting en preventieve zorg.

Het maken van gezonde keuzes op het gebied van seksualiteit kan lastig zijn. Bijvoorbeeld omdat iemands geloof seksuele vrijheid in de weg staat. Of omdat bepaalde groepen meer kans lopen op seksuele onderdrukking, soa's of ongewenste zwangerschap. Voor al deze groepen hebben we een aparte aanpak die we samen met verschillende ketenpartners uitvoeren.

Een groot voordeel van de GGD is dat we veel van deze samenwerkingspartners zelf in huis hebben. Onze professionals werken vanuit verschillende taakgebieden met kwetsbare groepen. Als daar iemand tussen zit met seksualiteitsproblemen, dan is het lijntje met ons Centrum Seksuele Gezondheid makkelijk gelegd. Zo kunnen we snel de best passende zorg regelen voor een cliënt.

Dat leverde ook in 2019 mooie resultaten op. Cliënten die we konden helpen, omdat we echt sámen werken. Zowel binnen als buiten de GGD. Daarom delen we dit keer niet alleen de soa- en Sense-cijfers met u in het jaarverslag Seksuele Gezondheid. Maar ook al het andere dat we doen op het gebied van seksuele gezondheid en preventie. Ik wens u veel leesplezier.

Caroline van Ruitenbeek
Teammanager Centrum Seksuele Gezondheid
GGD Gelderland-Zuid

Inleiding

Landelijke en regionale gezondheidsmonitors laten een terugkerend beeld zien: mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden hebben vaak een lagere opleiding en/of een niet-westerse achtergrond. Dat heeft ook effect op de manier waarop ouders in de opvoeding met hun kinderen over seksualiteit praten. Naarmate het opleidingsniveau van de ouders hoger is, hebben ouders al vaker een onderwerp als veilig vrijen besproken met hun kind. Ouders zonder geloof hebben het vaakst al over seksualiteitsonderwerpen gesproken, Islamitische ouders het minst vaak, gevolgd door ouders van reformatorische gezindte.

Seksuele gezondheid is meer dan voorlichting over veilig vrijen. Het gaat ook over het bevorderen van weerbaarheid en veiligheid bij kwetsbare groepen, zodat zij gezond seksueel gedrag kunnen ontwikkelen. Uit onze Jeugdmonitor 2019-2020 blijkt dat 5% van de 13-16 jarigen al wel eens een ongewenste ervaring heeft gehad. En op onze Sense-sprekuren zien we dat ruim 1 op de 10 Sense-consulten gaat over seksueel geweld. Hier ligt dus wel een uitdaging voor ons. Dankzij de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) kunnen wij gratis en anonieme seksuele gezondheidszorg bieden aan risicogroepen. Deze zorg is aanvullend op de huisartsenzorg. Met de Sense-sprekuren hopen we problemen als seksueel misbruik, ongewenste zwangerschap en (andere) problemen met seksualiteit voor te zijn of in elk geval te beperken.

Omdat seksuele gezondheid een overkoepelend leefstijlaspect is, werkt ons Centrum Seksuele Gezondheid met veel afdelingen binnen de GGD samen: Jeugdgezondheidszorg, Gezond Leven, Gezonde School, Bijzondere Zorg en Veilig Thuis. Collega's van deze afdelingen overleggen periodiek in een werkgroep over seksuele gezondheidsthema's. Ook is er een poule van GGD-medewerkers die scholen ondersteunt bij het thema relaties, diversiteit en seksualiteit en het uitvoeren van de Stimuleringsregeling Gezonde Relaties en Seksualiteit (2019-2021).

Onze externe samenwerkingspartners zijn minstens zo belangrijk. Met een groep professionals die werken in de keten van seksuele gezondheid, komen we drie keer per jaar samen (regio Nijmegen 2x, regio Rivierland 1x). We bespreken dan thema's als sexting, seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksuele diversiteit. En hoe we hierbij van elkaars expertise gebruik kunnen maken.

In dit jaarverslag leest u enkele artikelen over de manier waarop we onze samenwerking in 2019 vormgaven. In het gedeelte *erna - 'Oog voor kwetsbare mensen'* – belichten we steeds een doelgroepgerichte aanpak op maat. Tot slot geven we u een overzicht van de resultaten die we boekten, waar mogelijk uitgedrukt in cijfers. De cijfers over *soa's* en *Sense* zijn afkomstig van het Centrum Seksuele Gezondheid. De resultaten van preventieprogramma's en samenwerkingsprojecten komen van de afdeling Gezond Leven.

Vorm geven aan samenwerking

Doorgaande lijn in seksuele opvoeding

“Seksualiteit moet vrijwillig, fijn en veilig beleefd worden”

Een sociaal veilige (school)omgeving is belangrijk voor kinderen om gezond seksueel gedrag te ontwikkelen. Jezelf vrij kunnen voelen om te ontdekken wie je bent, ook in seksueel opzicht. Het vroegtijdig signaleren en begeleiden van seksualiteitsproblemen hoort daarbij. De Jeugdgezondheidszorg en Gezonde School trekken hierin intensief samen op.

Gezonde School

Scholen hebben een belangrijke rol in de seksuele opvoeding van kinderen en jongeren. Onder de vlag van de Gezonde School ondersteunt de GGD onderwijsinstellingen met collectieve preventie. "Seksualiteit moet vrijwillig, fijn en veilig beleefd worden", licht adviseur Marieke te Plate de aanpak toe. "Dat begint al met het leren kennen van je eigen lijf, op jonge leeftijd. Voor basisscholen is er het lespakket [Kriebels in je buik](#) van Rutgers. Wij begeleiden scholen bij het gebruik van zo'n pakket, meestal in samenhang met andere interventies. Ons doel is om een duurzame aanpak te ontwikkelen, die ervoor zorgt dat seksuele gezondheid een natuurlijk en logisch onderdeel wordt van de school."

Aanvinkvakje

Die aanpak start bij voorkeur al op de kinderopvang. Marieke geeft als voorbeeld het aanmeldingsformulier: staat daar ook een aanvinkvakje voor 2 vaders of 2 moeders op? "Zo laat je als team zien waar je voor staat als het gaat om relaties en seksualiteit." Schoolteams gebruiken er het [vlaggensysteem](#) voor, weet Ans Nabuurs. Als jeugdverpleegkundige is ze aan enkele VO-scholen verbonden. "Met het schoolteam discussiëren we over ethische kwesties die met grensoverschrijdend gedrag te maken hebben. We leren zo afwijkend seksueel gedrag te herkennen en bepalen gezamenlijk hoe we hierop reageren. Voor de lessen zelf biedt het lespakket [Lang Leve de Liefde](#) goede ondersteuning. Het helpt leerlingen om gezonde keuzes in liefde, relaties, seksualiteit en veilig vrijen te maken."

Integrale aanpak

De jeugdverpleegkundige is een belangrijke schakel naar de andere afdelingen van de GGD. Ans: "Een leerling met seksualiteitsproblemen verwijst ik door naar het Sense-spreekuur. Als in een klas loverboy-

problematiek speelt of er circuleren seksvideo's, dan kan de Gezonde School daar misschien iets in betekenen met een collectief preventieprogramma. Vermoed ik bij een meisje dat ze slachtoffer is van seksuele uitbuiting of prostitutie, dan breng ik dat onder de aandacht van mijn collega's Ketenaanpak In Sekswork bij Bijzondere Zorg. En als er sprake is van seksueel geweld, dan vraag ik bijvoorbeeld om advies bij Veilig Thuis. Ik denk dat geen enkele organisatie zo'n brede, integrale zorg biedt op het gebied van seksuele gezondheid, als onze GGD. Daar mogen we best trots op zijn."

STIMULERINGSREGELING

Voor scholen die extra aandacht willen besteden aan het thema relaties en seksualiteit, is er een landelijke stimuleringsregeling [Gezonde relaties en seksualiteit](#). In 2019 kregen 40 scholen in de regio Gelderland-Zuid hun aanvraag

gehonoreerd. De Gezonde School helpt scholen op basis van deze subsidie met het ontwikkelen van een duurzame aanpak seksuele gezondheid. Scholen ontvangen daarvoor het vignet Relaties & Seksualiteit.

Alle zorg op één plek na een aanranding of verkrachting

“Slachtoffers van seksueel geweld melden zich steeds vaker”

Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) Gelderland-Zuid en -Midden biedt dag en nacht hulp aan slachtoffers van een aanranding of verkrachting. Dit kan acute zorg zijn, maar ook zorg achteraf. Mede dankzij goede samenwerking met zorgpartners en media-aandacht, groeide het aantal meldingen in 2 jaar tijd met 50%.

“Voor slachtoffers wordt de drempel om zich te melden gelukkig steeds lager,” constateert Ines Kramer. Sinds 2018 is ze coördinator van het CSG Gelderland-Zuid en -Midden. De media-aandacht voor het centrum en de #metoo-discussie hebben slachtoffers geholpen om nare seksuele ervaringen te delen. Het CSG roept slachtoffers op om zo snel mogelijk hulp te zoeken na seksueel geweld. Als dat binnen 7 dagen gebeurt, kunnen sporen veiliggesteld worden. Dat is belangrijk om de dader aan te houden en eventuele herhaling te voorkomen. Ook is de kans op psychische schade, zwangerschap en geslachtsziekten kleiner als het slachtoffer direct de juiste zorg krijgt.

Acute zorg

Bij het CSG gaat dit als volgt: iemand die in de afgelopen week slachtoffer werd van seksueel geweld, kan direct (24/7) doorverwezen worden naar de spoedeisende hulp van het Radboudumc in Nijmegen. Het slachtoffer of de verwijzer, meestal de politie, belt daarvoor het landelijk telefoonnummer 0800 - 0188. Op de spoedeisende hulp heeft het CSG een speciaal ingerichte kamer voor de slachtoffers. Alle hulp die het slachtoffer op dát moment nodig heeft, komt daar naartoe: arts, verpleegkundige, politie en forensisch arts. “Het is van grote waarde dat we deze hulp op één plek aanbieden”, legt Ines uit. “Daarmee voorkom je dat het slachtoffer in een uiterst kwetsbare situatie bij verschillende hulpverleners, op verschillende plekken hetzelfde verhaal moet vertellen.”

Nazorg

De partners die een rol spelen in het centrum, zijn GGD Gelderland-Zuid en Gelderland-Midden, Politie, Radboudumc (acute zorg) en het Universitair Gezondheidscentrum Heyendaal (nazorg). Rinske van der Bij coördineert het aanbod vanuit de GGD. Ook het team Seksuele Gezondheid speelt hierin een rol. “Veel cliënten die met vragen of

problemen naar ons spreekuur seksuele gezondheid komen, hebben wel eens te maken gehad met een nare seksuele ervaring. Omdat we een risicogroep zien op ons spreekuur, vragen we door op dit onderwerp. Komt er bijvoorbeeld een meisje langs voor een keuzehulpgesprek omdat ze ongewild zwanger is, dan willen we weten welk verhaal erachter zit. Mogelijk is ze verkracht, dan kunnen we doorverwijzen naar het CSG voor psychische ondersteuning. Soms is sporenonderzoek nog mogelijk.”

Samenwerking

In 2019 investeerde het CSG veel in de deskundigheidsbevordering van zorgpartners en verwijzers. Huisartsen werden geschoold, er waren studiebijeenkomsten voor eerstelijnsprofessionals en er was een landelijk congres van het CSG. Ines: “We hebben veel bereikt. De lijntjes van en naar onze convenantpartners en verwijzers zijn korter geworden. Verbeterpunten kunnen we snel oppakken nu. Zoals laatst: we kregen een signaal dat verwijzers die naar de spoedeisende hulp belden, te lang moesten wachten voordat ze iemand van het CSG aan de telefoon kregen. We hebben binnen afzienbare tijd een extra lijn geregeld. Deze is speciaal voor het aanmelden van een slachtoffer van seksueel geweld. Als het telefoontje bij de spoedeisende hulp binnenkomt, wordt in de speciale CSG-kamer alles in gereedheid gebracht. De hulpverleners staan klaar als het slachtoffer arriveert. Dat is sneller en dus winst!”

Ondersteuning van kwetsbare zwangeren

**“Het zijn niet
alleen jonge
meiden die
onbedoeld
zwanger raken”**

Een keuze maken voor een zwangerschap is lang niet altijd makkelijk. Zeker als je leefsituatie verre van ideaal is. Of als je onbedoeld zwanger bent geworden. Zet je de zwangerschap voort? Hoe bereid je je voor op het moederschap? Bij de GGD hebben we een aantal ondersteunende programma's om vrouwen en hun partner hierbij te begeleiden.

Bewuste keuze maken

Het programma Nu Niet Zwanger (NNZ) richt zich op vrouwen in leef-situaties die voor een kind risicovol kunnen zijn. Denk bijvoorbeeld aan dak- en thuislozen, prostituees, verslaafden, mensen met psychische problemen of vluchtelingen. “Je kunt deze vrouwen doorsturen naar de huisarts voor anticonceptie, maar de kans is groot dat ze niet gaan”, licht projectleider Irmgard Leferink het programma toe. “Ze hebben ander dingen aan hun hoofd. Als je echt preventief wilt werken, ga je met deze vrouwen praten over seksualiteit, anticonceptie en hun kinderwens: wat willen ze, wanneer en hoe? Dat doen speciaal opgeleide medewerkers binnen ons team Seksuele Gezondheid. Zij weten hoe ze dit soort gesprekken het beste kunnen voeren. Zo stimuleren ze de vrouwen om een weloverwogen besluit te nemen over de timing van hun zwangerschap.”

Onbedoeld zwanger, wat nu?

Wanneer iemand toch onbedoeld zwanger raakt, biedt het Centrum Seksuele Gezondheid keuzehulpgesprekken aan. De zwangere komt voor een gesprek naar het CSG, meestal samen met een familielid of de verwekker van het kind. Arts-seksuoloog Colette van Bokhoven is een van de specialisten die deze gesprekken voert. “Het zijn niet alleen maar jonge meiden die op gesprek komen. Vaak zie ik juist dertigers die al kinderen hebben. Ze weten niet of ze nog een gezinslid erbij willen. Of ze hadden een ander moment voor gezinsuitbreiding in gedachten. Vragen en twijfels. Met de vrouwen en hun partners breng ik de mogelijke keuzes in kaart. Zo kunnen ze samen een weloverwogen besluit nemen waar ze achter staan.”

Begeleiding na de bevalling

Is de aanstaande moeder een jonge kwetsbare vrouw die zeker weet dat ze haar kind wil houden? En is het haar eerste kindje? Dan komt Saskia Rooijackers in beeld. Deze verpleegkundige van de Jeugd-gezondheidszorg leidt het programma VoorZorg. Doel is om ervoor te zorgen dat baby's in een risicovolle (gezins)situatie, zo probleemloos mogelijk de eerste 2 jaar doorkomen. En daarmee ook de ontwikkelkansen voor moeder en kind te vergroten. Volgens Saskia heeft de moeder baat bij iemand die met raad en daad naast haar staat, op een gelijkwaardige manier. “Ik maak een frisse start met de opvoeding, met een stappenplan en dagschema's. Dat geeft de moeders houvast. Je moet vooral niet willen sturen. Het werkt alleen als je deze vrouwen zelf tot inzichten en keuzes laat komen. Ik help hen daarbij.”

Gespecialiseerde soa-zorg
voor homomannen

**“Onze cliënten
moeten de
ruimte voelen
hun verhaal te
doen”**

Mannen die seks hebben met mannen (MSM) zijn een risicogroep als het gaat om soa's. Tegelijkertijd is het ook een groep die, vooral in sommige delen van Gelderland-Zuid, lastig te vinden en te bereiken is. Arts Noëmi Nijsten vertelt hoe de GGD gespecialiseerde soa-zorg biedt aan MSM. “Onze verpleegkundigen en artsen hebben ervaring met de doelgroep. Dat praat makkelijker.”

Niets is vreemd

De mannen die op het soa-spreekuur komen, moeten de ruimte voelen om hun verhaal te vertellen, benadrukt Noëmi Nijsten van het team Seksuele Gezondheid. “Voor ons is niets vreemd, we doen dit werk al jaren en dat merken ze. We nemen de tijd en vragen door. Je hoort dan bijvoorbeeld dat ze onbeschermd seks hebben gehad met meer partners onder invloed van drugs. Of dat ze een geheime seksrelatie hebben naast hun huwelijk. Informatie die je doorgaans toch minder makkelijk deelt met je huisarts. Belangrijke informatie wel, want alleen zo kunnen we de best passende zorg bieden.”

Partners in soa-zorg

Een voordeel van een soa-test bij de GGD is voor sommige cliënten dat ze anoniem kunnen blijven. De uitslag van de soa-test wordt alleen met de huisarts gedeeld wanneer de cliënt hiervoor toestemming geeft. Overigens kan anoniem testen op meer manieren. Via de website www.mantotman.nl kunnen MSM-cliënten zelf een afspraak maken voor een soa-test bij een prikpost in de buurt. Meestal is dat een ziekenhuis. De testuitslag kunnen zij vervolgens in een besloten, beveiligde digitale omgeving inzien. Uit onderzoek van het centrum seksuele gezondheid Gelderland-Zuid (2019) blijkt dat ongeveer de helft van de MSM-cliënten het delen van de testuitslag geen probleem vindt. Volgens Noëmi heeft dat een voordeel: “De huisarts krijgt hierdoor een completer medisch beeld van de cliënt. Een eventuele toekomstige behandeling kan zo beter afgestemd worden, ook wanneer de man andere klachten heeft dan een soa.”

A large, stylized graphic of an eye, composed of a central circle and an outer shape that tapers to a point on the left, all in shades of yellow. The text is centered over the eye.

Oog voor kwetsbare mensen

Seksuele voorlichting aan **NIEUWKOMERS**

In Nederland is het sinds de jaren 50 gebruikelijk om al op de basisschool seksuele voorlichting te geven. Zo werken we aan een gezonde seksuele ontwikkeling van onze opgroeiende jeugd. Maar dit is niet overal in de wereld gebruikelijk. Kinderen uit landen als Somalië en Syrië, zijn anders gewend: in hun geboorteland wordt niet of nauwelijks gesproken over seksualiteit.

“Onze seksuele moraal is voor mensen uit andere culturen soms lastig om aan te wennen”, weet Pushpa Höppener. Als coördinator Gezondheidsbevordering Vluchtelingen bij GGD Gelderland-Zuid organiseert zij seksuele voorlichting voor asielzoekers en statushouders. “Wanneer er in het geboorteland nooit gesproken wordt over seksualiteit, hoe vind je dan je weg in onze maatschappij? Wat zijn de regels en hoe ga je daarmee om?”

Seksuele voorlichting omvat een breed spectrum: van vriendschap tot intimiteit tot seksualiteit. De voorlichting wordt afgestemd op de specifieke behoeften van de groep. Pushpa: “We hebben groepen met jonge jongens, aanstaande moeders, maar ook professionals die met vluchtelingen werken. En we adviseren werkgevers. Meestal staat het vinden van geschikte informatie centraal tijdens de voorlichting. En daarnaast de omgangsvormen in ons land. Als je weet hoe het werkt in Nederland, dan kan dat een hoop problemen voorkomen.”

BEREIKTE DOELGROEPEN TRAINING EN VOORLICHTING

80 LHBT'ers
21 jonge meiden
159 hetero mannen/
vrouwen

9 sleutelpersonen VGV**
24 zorgprofessionals

* Afkomstig uit o.a. Eritrea, Syrië, Nigeria, Egypte ** Vrouwelijke Genitale Verminking

Meldpunt voor SEKSWERKERS

Sinds 10 jaar is GGD Gelderland-Zuid het meldpunt voor sekswerkers in de regio. Sekswerkers, hulpverleners en doorverwijzers kunnen bij de afdeling Bijzondere Zorg om advies en hulp vragen of casussen aanmelden. Meldpunt-medewerker Rinke Rozie werkt voor deze doelgroep, samen met collega's in Nijmegen en Tiel. Centraal hierbij staat de ketenaanpak 'KIS': Ketenaanpak In Sekswerk. "Wij regelen in samenwerking met veel ketenpartners de zorg die de sekswerker nodig heeft om veilig te kunnen werken. Of om desgewenst uit het vak te stappen."

Rinke investeert ook veel in het contact met interne ketenpartners. "We hebben de doelgroep GGD-breed, over de verschillende afdelingen, goed in beeld. Sekswerkers kunnen we hierdoor op verschillende manieren ondersteunen. Denk aan soa-zorg, anticonceptie, seksualiteitsissues, maar bijvoorbeeld ook als hun veiligheid in het geding is. Dat is het voordeel van zoveel expertises onder 1 dak." Professionals weten het meldpunt inmiddels goed te vinden. Voor de doelgroep zelf ligt dit wat ingewikkelder: veel sekswerkers mijden hulp.

Volgens ervaringsdeskundige Renate Pesch heeft dat te maken met het stigma op hun beroep. "Sekswerkers staan in de wijk liever niet bekend als sekswerker, dus een bezoek aan de huisarts of het wijkteam stellen ze liever zo lang mogelijk uit." Renate weet via welke wegen ze haar vakgenoten wél kan bereiken. Daarom werkt ze sinds oktober 2019 2 dagen in de week bij het team Bijzondere Zorg. Ze benadert sekswerkers via online netwerken, onder meer met informatieve mails. Ook de website www.alsseksjekeris.ggd gelderlandzuid.nl brengt ze actief onder de aandacht. Inmiddels heeft ze contact met ongeveer 140 sekswerkers in de regio. Renate: "Ik help hen met vragen en begeleid ze naar zorg of een uitstroomtraject. Daarvoor zijn de contacten met onze ketenpartners erg waardevol."

MELDPUNT VOOR SEKSWERKERS

32
meldingen
bij meldpunt

62
sekswerkers
in traject*

* Dit zijn de sekswerkers die op peildatum 31 december 2019 hulp en ondersteuning kregen van 1 van de KIS-samenwerkingspartners

Verbeteren acceptatie LHBTI-JONGEREN

SchoolsOUT ondersteunt sinds 2002 het voortgezet onderwijs in Nijmegen en sinds 2012 ook het basisonderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Doel van het project is om de tolerantie op scholen te vergroten ten aanzien van seksuele diversiteit. "Iedere leerling moet zich vrij kunnen voelen om te zijn wie hij of zij is", licht projectleider Ursula Prinsen toe. "Vanuit het project werken we hiervoor aan een sociaal veilig klimaat op scholen."

Op een laagdrempelige manier wordt het thema seksuele diversiteit ingebouwd in het beleid, de lesstof, de leerlingbegeleiding en de communicatie op school. Dit gebeurt volgens de Gezonde School-werkwijze van de GGD. Het is een beproefde manier om een gezondheidsthema duurzaam op de agenda te zetten van de school.

Alleen met een lesprogramma kom je er dus niet, benadrukt Ursula. "Een school moet doorlopend, ieder jaar opnieuw aandacht besteden aan het thema. En dan op verschillende niveaus, zodat leerlingen steeds weer in aanraking komen met de tolerante sfeer rond seksuele voorkeuren en genderverschillen. Of zoals Ursula het omschrijft: "Een sfeer waarin mensen die afwijken van de meerderheid, er simpelweg gewoon bijhoren."

HOUDING T.O.V. 2 JONGENS / 2 MEISJES DIE VERLIEFD ZIJN OP ELKAAR*

	2007	2011	2015	2019	jongen	meisje	vmbo	havo	vwo
Verkeerd	9%	8%	6%	6%	9%	3%	8%	5%	3%
Erg raar	8%	6%	4%	4%	6%	2%	5%	4%	2%
Beetje raar	38%	33%	24%	19%	26%	12%	22%	19%	14%
Normaal	45%	53%	66%	72%	60%	83%	66%	73%	82%

*Deze cijfers zijn afkomstig uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2019-2020 voor Gelderland-Zuid

Sense-spreekuur

ROC-SCHOLIEREN

Op het ROC Nijmegen, niveau 1 en 2, zitten relatief veel jongeren met een niet-Westerse achtergrond. Een deel van hen is gevlucht uit een oorlogssituatie of vanwege hun religieuze overtuiging. Ze lopen soms rond met een oorlogstrauma of zijn seksueel misbruikt. Hun gezinssituatie is vaak niet stabiel. Hierdoor missen ze een goede basis om gezond seksueel gedrag te ontwikkelen. Jeugdverpleegkundige Irene Caminada begeleidt hen met keuzehulpgesprekken en Sense-sprekuren op het ROC.

Om te illustreren wat haar werk inhoudt, vertelt ze het verhaal van de 19-jarige Nasima. "Via haar trajectbegeleider kwam ze bij mij op het sense-spreekuur; ze wilde graag meer informatie over anticonceptie. In ons gesprek kwam al snel ter sprake dat ze onveilige seks had met haar vriend. Ze zijn beiden islamitisch. Omdat ze niet zwanger wilde worden, bekeken we samen de anti-conceptiekoffer. Welke anticonceptiemiddelen zijn er? Hoe gebruik je ze? Wat zijn de voor- en nadelen? En vooral: welke past bij jou. Nasima koos voor de prikpil en we maakten samen een afspraak bij haar huisarts.

Bij onze volgende afspraak bleek ze toch zwanger te zijn, ongeveer 6 weken. Besluiten of je een zwangerschap wilt uitdragen of afbreken is ontzettend moeilijk. Ik hielp Nasima overzicht in haar hoofd te krijgen. Welke argumenten heb je zelf voor het houden van het kind, en welke argumenten hebben anderen? Wat zijn de gevolgen als je de zwangerschap afbreekt? En wat als je moeder wordt? Wat betekent dit financieel, voor je relatie, voor je opleiding, enzovoort. We zetten samen alles op papier. Uiteindelijk heeft ze haar keuze gemaakt. Het was een heel moeilijke en pijnlijke beslissing, maar het was háár beslissing."

MSM

krijgen PrEP-zorg

PrEP is een middel waarmee je een hiv-infectie kunt voorkomen. Het medicijn is bewezen effectief en kan als preventiemiddel voor veel vermindering van ziektelast en -kosten zorgen. In augustus 2019 ging GGD Gelderland-Zuid van start met de landelijke PrEP-pilot. Tot in 2024 is er subsidie om ongeveer 250 mannen die seks hebben met mannen (MSM), PrEP-zorg te geven.

Al voordat de landelijke PrEP-regeling officieel van start ging, boden we PrEP-zorg aan mannen met risico op hiv. Arts seksuele gezondheid Noëmi Nijsten: "Vanaf de start van de pilot waren we 1 van de weinige GGD-en die al direct over het personeel en de middelen beschikten om PrEP-zorg te bieden. Dat kwam goed uit, want het animo om deel te nemen aan de pilot, was hoog."

Omdat het aantal plekken komende jaren beperkt is, komen alleen MSM met een hoog risico op een hiv-besmetting in aanmerking voor PrEP via de GGD. "Met deze nieuwe aanvullende preventiestrategie hopen we samen met de andere GGD'en in het land de hiv-besmettingen steeds verder terug te dringen. Met als uiteindelijke doel: 0 nieuwe hiv-infecties in 2030."

PrEP

PrEP

48
intakes

PREP-ZORG

170
PrEP-trajecten
MSM

365
bijscholingen
zorgprofessionals

Resultaten

ASG-TAKEN UITGEVOERD

Team Seksuele Gezondheid heeft, volgens de afspraken met het RIVM en het Ministerie van VWS, de taken rond de Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) uitgevoerd. Deze taken betreffen soa-zorg voor risicogroepen en hulp bij seksualiteitsvragen voor jongeren onder de 25 jaar. GGD Gelderland-Zuid was ook in 2019 coördinerende GGD voor de ASG-zorg in Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel).

PREVENTIE GENITALE VERMINKING

Voor het nazorgspreekuur Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) kregen 10 sleutelpersonen (mensen uit de doelgroep zelf) extra scholing. Deze sleutelpersonen verzorgen onder meer voorlichting voor de doelgroep. Ook leiden ze vrouwen met klachten na een besnijdenis, toe naar zorg. Samen met het landelijk platform 6/2 organiseerden we Zero Tolerance Day 2020 in Nijmegen. Met als doel het beëindigen van vrouwelijke genitale verminking. In 2019 waren we druk met de voorbereidingen.

TOENAME KEUZEHULPGESPREKKEN

Sinds 2017 voert team Seksuele Gezondheid keuzehulpgesprekken uit bij onbedoelde zwangerschap. Deze taak namen we over van het FIOM. Financiering vindt additioneel plaats via VWS en GGD GHOR Nederland.

LANDELIJKE REGELING PREP-ZORG

Op 1 augustus 2019 startte de landelijke regeling PrEP-zorg. Sinds 2017 zijn Noëmi Nijsten en Rinske van der Bij uit ons team betrokken bij de organisatie van een goede zorginfrastructuur voor deze landelijke uitrol. De PrEP-regeling is bedoeld voor MSM (mensen die seks hebben met mannen) die een groot risico lopen op infectie met hiv. Eind 2019 verstrekten we aan ruim 170 MSM in Gelderland-Zuid PrEP. Daarnaast coördineerden we de implementatie van PrEP-zorg in Oost-Nederland. Eind 2019 leverden alle 5 GGD'en in Oost-Nederland PrEP-zorg volgens de landelijke regeling.

SCHOLING EN STAGEBEGELEIDING

In totaal hebben we ruim 165 doktersassistenten en 200 huisartsen en apothekers bijgeschoold in soa- en PrEP-zorg. Ook verzorgden we scholing voor huisartsen in opleiding (HAIOS) en voor de huisartsen-kaderopleiding Urogynaecologie aan de Radboud Universiteit. Vier dermatologen in opleiding liepen 3 maanden stage bij onze poli Seksuele Gezondheid.

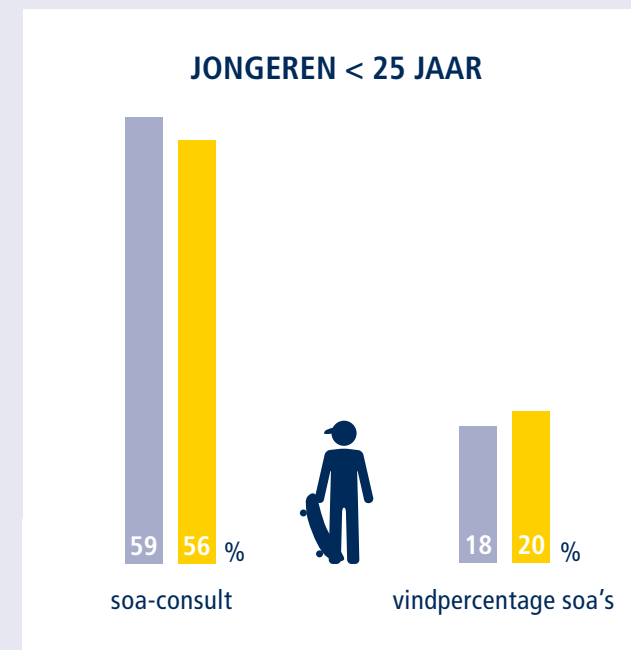
NU NIET ZWANGER

Na de pilot van Nu Niet Zwanger (NNZ) in 2017-2018 gaven we in 2019 een vervolg aan de uitvoering van het programma. In de deelnemende gemeenten ondersteunden we diverse cliënten en zorgden we bij professionals voor deskundigheidsbevordering, samenwerking en opschaling van casussen.

SOA- EN SENSE-SPREKUREN

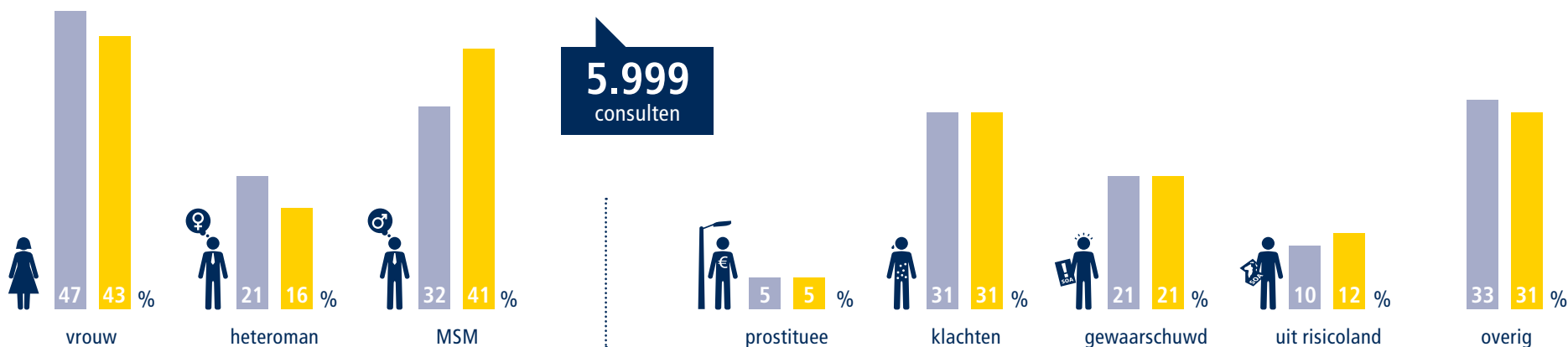
Het aantal bezoeken van vrouwen en heteromannen nam af in vergelijking met vorige jaren. Daarentegen nam het aantal bezoeken van MSM (mannen die seks hebben met mannen) juist toe. Dit hangt samen met de start van de PrEP-zorg, waardoor meer MSM-cliënten op het spreekuur kwamen. Ook het aandeel jongeren nam voor alle spreekuren wat af. Daarnaast zagen we dat meer vrouwen dan mannen met seksualiteitsvragen langskwamen (88% versus 12%). En dat het totale soa-vindpercentage in 2019 hoger was dan in 2018 (20% versus 18%).

■ 2018
■ 2019

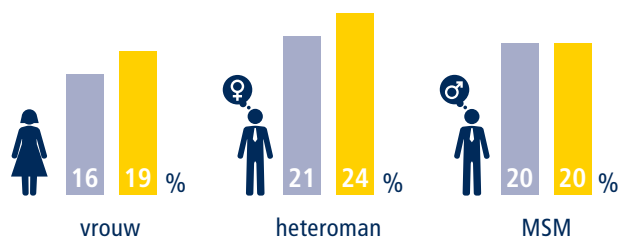
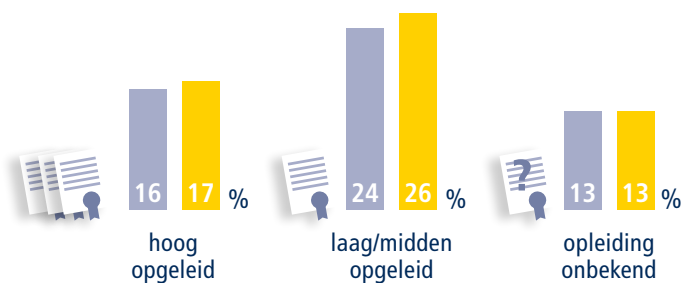
CONSULTEN CENTRUM SEKSUELE GEZONDHEID

5.999
consulten

VINDPERCENTAGE SOA'S

1.195
gevonden soa's

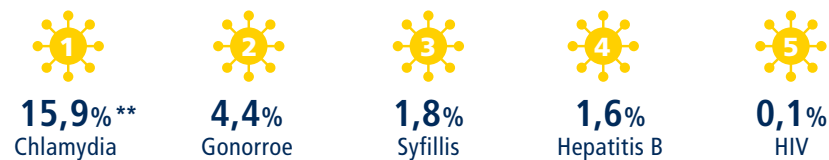

■ 2018
■ 2019

TOP 5 SOA'S

Bijna 1 op de 4 bezoekers* heeft een soa

* Bezoekers van het Centrum Seksuele Gezondheid Gelderland-Zuid ** Vindpercentage

ONDERWERPEN SENSE-SPREKUREN

